

INFORMAȚII PRIVIND ISTORIA ORAȘELOR

Nr. 189

Sibiu, decembrie 2022

Istoria orașelor la Congresul Național al Istoricilor Români, ediția a III-a, Alba Iulia, 8–10 septembrie 2022

Istoria orașelor a fost prezentă și în programul celei de-a III-a ediții a Congresului Național al Istoricilor Români, ca și în cazul celor două reuniuni similare anterioare din 2016 și 2018, fapt ce relevă dobândirea „dreptului de cetate” de către subdisciplina care ne unește în cadrul CIOR. Și în acest an au fost organizate de către membri ai CIOR două secțiuni. Prima dintre acestea, moderată de prof. univ. dr. habil. Laurențiu Rădvan, de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, s-a axat pe un domeniu mai nou, *Sursele cartografice și istoria urbană în România. Noi interpretări*, și a avut programate șapte comunicări, ordonate cronologic. În prima dintre acestea, arheologii Florin Mărginean și Oana Toda, de la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj-Napoca, pe baza corelării rezultatelor săpăturilor arheologice cu hărți istorice, s-au referit la organizarea spațială a Lipovei în Evul Mediu târziu și în epoca otomană. Dr. Ioan Cristinel Negoii Roman, de la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, a prezentat o încercare de reconstituire interactivă a drumului parcurs de împăratul Iosif al II-lea între Dumbrăveni și Mediaș. Prof. univ. dr. Ionel Căndea, membru corespondent al Academiei Române, și cercetătorul Mihai Anatolii Ciobanu, de la Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” Iași, au adus la cunoștință celor prezenți un nou plan al Brăilei, descoperit în Arhivele de la Moscova. În continuare, Mihai Anatolii Ciobanu a prezentat un alt plan al orașului dunărean, din 1830, reconstituind pe această bază o serie de profiluri și fațade de edificii din 1830, din Brăila așa-zis otomană, de după semnarea Tratatului de la Adrianopol. Laurențiu Rădvan s-a referit la un nou plan al orașului Botoșani din anul 1830; în următoarea prezentare, președintele CIOR, Dan Dumitru Iacob, cercetător la Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu, s-a referit la *Planul orașului Ploiești și al câtorva sate învecinate din 1856*, pe baza unei surse cartografice inedite descoperite la Viena. În final, cercetătorul Bogdan Mateescu, de la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” din București, a propus o reconstituire digitală a orașului Iași și a împrejurimilor sale.

În secțiunea dedicată orașelor din România în anii regimului comunist, care a continuat panelul similar de la ediția anterioară a Congresului, au fost prezentate cinci comunicări în care au fost analizate diferite aspecte din trecutul centrelor urbane între anii 1945–1989. Prof. dr. Viorel Gheorghe s-a referit la planurile de sistematizare a Buzăului în anii 1960–1972, iar conf. univ. dr. Ileana Kisilewicz, de la Universitatea Politehnică din Timișoara, a prezentat câteva considerații privind preocupările specialiștilor din a doua jumătate a secolului trecut referitoare la centrul civic al orașelor. Dr. Veaceslav Mir, de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, a expus succint teoria puterii intangibile a orașului aplicată la anii regimului comunist din România. La rândul său, Daniel Velicu de la Universitatea din București, a trecut în revistă câteva „dimensiuni urbanistico-arhitecturale și sociale ale Capitalei” în anii 1948–1965. Dr. Vasile Ciobanu, cercetător la Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu a creionat o serie de elemente generale ale vieții de zi cu zi a sibienilor din ultimele două decenii de comunism, fără a omite câteva aspecte specifice orașului de pe Cibin.

Prezentări cu privire la istoria orașelor au fost și în alte secțiuni din totalul de 84 câte au fost organizate, cum s-a întâmplat și la edițiile anterioare ale congresului. Este firesc, dacă avem în vedere rolul capital ocupat dintotdeauna de orașe în viața societății. În cca 30 de secțiuni și mese-rotunde au fost susținute prezentări care au abordat diverse aspecte ale trecutului centrelor urbane din România, începând din Antichitate și până astăzi. Astfel, în secțiunea consacrată temei „Societate și economie în provinciile daco-moesice”, moderată de prof. univ. Lucrețiu Mihăilescu-

Bîrliba, de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Mircea Negru, de la Universitatea „Spiru Haret” din București, a prezentat *Informații noi cu privire la viața economică a orașului roman Romula*, iar împreună cu Florica Mihuț, de la Universitatea din București, au expus, într-o altă secțiune, o serie de informații noi despre „prezența militară la Romula”. Florian Popescu, de la Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” din București, s-a referit la *Populația Drobetei în epoca romană*. În panelul dedicat frontierelor Imperiului Roman, Anca Timofan, Ilie Lascu și Andrei Buta, de la Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia, au adus la cunoștința colegilor rezultatele celor mai noi cercetări arheologice întreprinse la Apulum.

Și arheologia medievală are un rol tot mai important în cercetarea trecutului orașelor. Astfel, în panelul dedicat acestei discipline, moderat de Daniela Marcu-Istrate, de la Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” din București, Vasile Paul Scrobotă, de la Muzeul din Aiud, a adus în discuție cercetările arheologice privitoare la legenda urbană despre „tunelurile din Aiud”. Colegii săi de la Muzeul de Istorie din Turda, Horațiu Dorin Groza și Dan Matei, au venit cu cele mai noi rezultate ale investigațiilor întreprinse privind *Reutilizarea elementelor de cultură materială romană în structuri medieval-moderne ale arealului turdean și vecinătăților*. În secțiunea „De la zei la Dumnezeu: putere și religie în spațiul nord-dunărean (sec. III–XVI), moderată de profesorul Ioan Marian Țiplic, de la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, cercetătoarea Maria Crîngaci Țiplic, de la Institutul de Cercetări Socio-Umane Sibiu, și Ioan Marian Țiplic au comunicat rezultatele investigațiilor recente de la biserica fortificată și cimitirul medieval din Cisnădie.

Orașele ca centre de educație au stat în atenția unui număr însemnat de participanți la congres. În secția dedicată aniversării a 400 de ani de la înființarea Colegiului Bethlen din orașul gazdă a congresului, moderată de Remus Câmpeanu, de la Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca, și de conf. univ. Laura Stanciu, de la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, au fost dezbătute comunicări despre învățământul din școala catolică de la Cluj în secolele XVII–XVIII, despre corpul didactic al liceului din Beiuș (1828–1928) ș.a. Învățământul superior și aportul său la dezvoltarea orașelor a fost avut în vedere pentru principalele centre urbane care au găzduit instituții ale celei mai înalte forme a învățământului: București, Iași, Cluj, Oradea și Alba Iulia. Au continuat cercetările și în privința contribuției reședințelor domnești, mai apoi regale, la dezvoltarea unor centre urbane precum Curtea de Argeș, Târgoviște și Constanța. În cazul unor orașe ca Alba Iulia a fost avut în vedere rolul de centru religios al orașului în veacurile X–XIII (Daniela Marcu-Istrate). Nu a fost omis nici rolul economic pe care l-au avut în permanență orașele. Avem în vedere comunicări ca *Dimensiunea economică a Bucureștiului din punct de vedere alimentară (1860–1916)* (Iulia Cristina Bulacu). Menționăm și comunicările din secțiunea „Instituții de credit și funcționari de bancă în istoria românilor”, moderată de prof. univ. Mihai Drecin (Universitatea din Oradea), în cadrul căreia au fost tratate subiecte privind instituții de credit din Cluj, Sibiu ș.a. Două secțiuni (moderate de prof. univ. Ion Giurcă, respectiv de conf. univ. Sorin Arhire) au fost organizate pentru a marca Centenarul Încoronării de la Alba Iulia și serbările de la București, momente deosebite în viața celor două orașe. O problemă a istoriei recente a fost reluată în câteva comunicări prezentate în secțiunea moderată de conf. univ. Andrei Florin Sora (Universitatea din București), „Teroriștii din 1989. Și totuși au existat”. Au fost aduse argumente și informații despre situațiile din decembrie 1989 din orașe ca Sibiu, Craiova, București și Târgoviște.

Nu în ultimul rând se cuvin menționate acele contribuții vizând metodologia cercetării trecutului orașelor. Astfel, prof. univ. Sorin Șipoș (Universitatea din Oradea) a organizat panelul „Monografiile de localități. Metode și tehnici de cercetare”, din care remarcăm comunicarea propusă de Ion Eremia (Universitatea de Stat din Republica Moldova) despre *Ноїиunile ГРАДЬ, ГОРОД, ГОРОДОК, ТОРГ – interpretări istoriografice* și pe aceea prezentată de prof. univ.

Corneliu Pădurean (Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad), despre *Surse documentare pentru monografiile centrelor urbane*.

Trebuie menționat că și alte comunicări au avut în vedere centrele urbane, implicate în viața economică și social-politică a societății. În general, se poate conchide că numărul de comunicări care au abordat direct sau indirect trecutul orașelor, în variatele sale aspecte, este mai mare decât în cele două ediții anterioare, ceea ce relevă sporirea interesului pentru acest domeniu al cercetării istorice.

Vasile Ciobanu

Informare

În luna ianuarie a anului 2023, Comitetului Comisiei de Istorie a Orașelor din România se va întruni pentru a stabili tema, data și locul de desfășurare a viitoarei sesiunii anuale a CIOR. Deciziile vor fi comunicate în numărul viitor al buletinului Informații privind Istoria Orașelor, cu mențiunea că temele care vor și supuse spre aprobare vor fi următoarele: elite orășenești, orașe și colecții, dezvoltarea și decăderea orașelor, orașele în sursele cartografice, recensămintele orașelor, orașe concurente/paralele/perechi, orașe porturi, forme de asocierea în viața urbană, orașele stațiuni balneare, orașul și războiul, femeile în viața orașului, arheologie urbană, orașul și spațiile verzi, etnologie urbană, ecologie urbană, locuire urbană, orașul și migrația, orașul și mass-media, orașul și sportul.

Romanian Academy

Commission for the History of Towns in Romania

INFORMATION ABOUT URBAN HISTORY

Summary

The present edition of the Newsletter contains information about the papers related to the history of the towns that were held at the National Congress of Romanian Historians, third edition, Alba Iulia, September 8th–10th, 2022 and information about the meeting of the Commission for the History of Towns in Romania Committee which will take place in January 2023.

Rumänische Akademie

Kommission für Städtegeschichte Rumäniens

STÄDTEGESCHICHTLICHE INFORMATIONEN

Resümee

Die vorliegende Ausgabe des Newsletters enthält Informationen über die Beiträge zur Geschichte der Städte, die auf dem Nationalen Kongress der rumänischen Historiker, dritte Ausgabe, Alba Iulia, 8.–10. September 2022, und Informationen über die Ausschusssitzung der Kommission für die Geschichte der Städte Rumäniens im Januar 2023.

Comisia de Istorie a Orașelor din România
Bulevardul Victoriei 40, RO – 550024 Sibiu, tel: 0040 269 212604, fax: 0040 269 216605
www.icsusib.ro; nicolaescu@icsusib.ro

Asociația Civitas Nostra
IBAN: **RO66BTRLRONCRT0590772701**

ISSN 2284 – 502X, ISSN – L = 1224 – 2853

Redactor: Alexandru Nicolaescu